

י"ז שבט, תשס"ג

20 ינואר, 2003

אל תפוצה : א, נצ' (1), ב (3), ג (1), ד (2), ו.

חוזר מס הכנסה מספר 2002 / 20 - מקצועית, משפטית

הנדון: הרפורמה במס הכנסה-

- 1. מיסוי הכנסות מפקדונות ותוכניות חיסכון בידי יחיד.**
- 2. ניכוי ופטור לבעלי הכנסות נמוכות ולאוכלוסיה מבוגרת.**

בעקבות המלצות ועדת רבינוביץ לרפורמה במס הכנסה, פורסם תיקון מספר 132 לפקודה אשר הסדיר, בין היתר, את מיסוי הריבית, הפרשי הצמדה ורווחים אחרים הנובעים מתוכניות חיסכון ומפקדונות החל מה – 1 בינואר 2003 (להלן – "המועד הקובע").

חוזר זה בא לפרט ולהבהיר את אופן מיסוי ריבית, הפרשי הצמדה ורווחים אחרים ושיעור המס שיחול עליהם.

1. הגדרות

במסגרת התיקון נוספו בסעיף 1 לפקודה הגדרות למונחים "תוכנית חיסכון" "פקדון", ו- "תאגיד בנקאי".

תוכנית חיסכון הינה חיסכון בתאגיד בנקאי כפי שיוגדר בהמשך, תוכניות אחרות לפי חוק עידוד החיסכון וכן תוכנית חיסכון, או מרכיב חיסכון המהוות חלק/תוספת לפוליסת ביטוח חיים (לעניין פוליסות ביטוח חיים, ראה חוזר מס הכנסה בנושא קופות גמל ותוכניות ביטוח חיים לאור תיקון 132 לפקודה).

פיקדון - סכום שהופקד בתאגיד או מוסד בנקאי בישראל או מחוץ לישראל המתנהל על פי הדין במדינה שבה הוא מתנהל.

תאגיד בנקאי - תאגיד לפי חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א – 1981. במקרה בו קיים ספק יש לוודא עם בנק ישראל האם תאגיד מסוים הינו מוסד בנקאי לפי אותו חוק.

המשמעות היא כי, דין אחד יחול על ריבית שנתקבלה בתוכניות חיסכון או בפקדונות בתאגיד בנקאי בחו"ל או בישראל.

2. מקור החיוב במס והוראות ההנחה במס טרם תיקון החוק

סעיף 2(4) לפקודה מהווה את סעיף המקור לחיובם במס, של ריבית והפרשי הצמדה (הכוללים בהגדרה גם הפרשי שער).

הכנסות ריבית מתוכנית חיסכון שנצמחו עד המועד הקובע, פטורות ממס בידי יחידים, מכוח סעיף 5 לחוק עידוד החיסכון, הנחות במס הכנסה וערבות למילואות, התשט"ז – 1956 (להלן – "חוק עידוד החיסכון") והצוים שהותקנו מכוחו. הפרשי הצמדה שנצמחו בידי יחידים מאותן תוכניות, פטורים מכוח סעיפים 9(13) לפקודה.

הכנסות ריבית מפקדונות שנצמחו עד המועד הקובע, פטורות ממס, ברוב המקרים, על פי הצוים שהותקנו מכוח סעיפים 15א ו-16 לפקודה והפרשי הצמדה שנצמחו באותם תוכניות חיסכון או פקדונות, פטורים ממס מכוח אותם הצוים ולפי סעיפים 9(13) ו- (14) לפקודה.

3. הוראות החוק והסדר המס החל מיום 1 בינואר 2003

החל מהמועד הקובע בוטל סעיף 5 לחוק עידוד החיסכון (אשר מכוחו הותקנו הצוים אשר פטרו ממס את הריבית והפרשי ההצמדה בתוכניות חסכון), בוטל סעיף 9(14) לפקודה ותוקן גם סעיף 9(13), כפי שיפורט בהמשך.

הכנסות הנובעות מתוכניות חסכון ומפקדונות **בידי יחיד**, תמוסנה החל מהמועד הקובע בשיעורים ובאופן כפי שיפורט להלן.

סעיף 125ג(א) לפקודה קובע את ברירת המחדל לגבי הכנסות מריבית של יחיד. לפי אותה ברירת מחדל הכנסות ריבית תהיינה חייבות במס בשיעור המס השולי של היחיד בשלב הגבוה ביותר בסולם הכנסותיו. ואולם, סעיף 125ג(ב) ו- (ג) קובעים שיעורי מס נמוכים לגבי ריבית ורווחים על תוכניות חסכון ופקדונות בידי יחיד. לצורך כך חולקו תוכניות החיסכון והפקדונות לשני סוגים – **צמודים למדד** וכאלו **שאינם צמודים למדד**, כהגדרת המונח בסעיף 105יב(ג) לפקודה.

לעניין זה, הוגדר "**מדד**" בסעיף 105יא(א) כמדד המחירים לצרכן בלבד, ולגבי נכס שערכו צמוד למטבע חוץ או שערכו נקוב במטבע חוץ – שער המטבע.

תוכנית חסכון ופקדון יחשבו "**צמודים למדד**", רק אם כל ערכם צמוד למלוא שיעור עליית המדד או למלוא השינוי בשער החליפין לפי תנאי תוכנית החיסכון או הפקדון והכל עד

לפדיון. תוכניות חיסכון ופקדונות עצמודים במלואם למלוא שיעור עליית המדד ימוסו בשיעור מס בגובה 15% על הריבית.

תוכנית חיסכון או פיקדון שבהם הקרן, לפי תנאי תוכנית החיסכון או הפקדון, צמודה ליותר מ- 100% משיעור עליית המדד - יחשבו כ"צמודים למדד" ויתרת ההצמדה שמעל ל- 100% תחשב כריבית, שיעור המס שיחול על ריבית זו יהא 15% (ופטור על הפרשי הצמדה כפי שיפורט בהמשך).

תוכניות חיסכון או פקדונות יוגדרו "**אינם צמודים למדד**", אם ערכם אינו צמוד למדד, או אם ערכם צמוד בחלקו לשיעור עליית המדד, כולו או חלקו, עד לפדיון. כך לדוגמא, תחשב תוכנית חסכון עצמודה ל- 75% משיעור עליית המדד או תוכנית חסכון עצמודה ל- 100% משיעור עליית המדד לחלק מתקופת התוכנית, כתוכנית שאינה צמודה למדד.

יובהר כי בכל מקרה בו ניתנת הטבה כלשהי כהנחה המקטינה את סכום ריבית שאמור להשתלם, תחשב ההנחה כחלק מהכנסת הריבית. כך למשל, סכום הקטנת ריבית חובה תמורת הקטנת ריבית על פיקדון, יחשב כחלק מהכנסת הריבית על הפיקדון.

3.1 פיקדון או תכנית חיסכון צמודים למדד

על פי סעיף 125ג(ב) לפקודה, ריבית ורווחים אחרים (להלן – "ההכנסה") על פיקדון או תוכנית חסכון צמודים למדד, יחויבו במס בשיעור מוגבל של 15% ובלבד שנתקיימו התנאים המצטברים הבאים:

- א. ההכנסה הופקה או נצמחה בידי יחיד;
 - ב. מקור ההכנסה הינו סעיף 2(4) לפקודה;
 - ג. ההכנסה האמורה אינה רשומה בספרי חשבונותיו של היחיד ואף אינה חייבת ברישום כאמור.
 - ד. היחיד לא תבע בניכוי הוצאות ריבית והפרשי הצמדה כנגד ההכנסה בשל הפיקדון או תוכנית החסכון;
- למען הסר ספק, יחולו הוראות הפקודה והפסיקה הדנים בנושא ניכוי הוצאות ריבית. יודגש כי די שהיחיד תבע בניכוי הוצאות ריבית והפרשי הצמדה בשל תוכנית החיסכון או הפקדון (ההכנסות כולן או חלקן), שאז יחול שיעור המס השולי על ההכנסה בהתאם להוראות סעיף 125ג(א).

3.1.1 פטור להפרשי הצמדה לפי סעיף 9(13) לפקודה

הפרשי ההצמדה למדד, למעט הפרשי הצמדה חלקיים, בתוכנית חיסכון או בפקדון בנקאי יהיו פטורים ממס מכוח סעיף 9(13) לפקודה¹ ובלבד שמקור ההכנסה הוא סעיף 2(1) לפקודה. על פי תיקון לתיקון 132, הפטור מכח סעיף 9(13) חל רק לגבי יחיד.

הפטור ממס להפרשי הצמדה למדד, משמעותו חיוב במס של הריבית הריאלית בלבד. לאור הגדרת הפרשי הצמדה לא יחול הפטור ממס מכח סעיף 9(13) לגבי הפרשי הצמדה שאינם למדד המחירים לצרכן או לשער המטבע (לדוגמא- לא יחולו הוראות הפטור על הפרשי הצמדה למדד תשומות הבניה). כמו כן לא יחול הפטור על הפרשי הצמדה חלקיים כפי שקבע שר האוצר בתקנות מכח סמכותו לפי סעיף 9(13).

3.2. פיקדון או תכנית חיסכון שאינם צמודים למדד

על פי סעיף 125ג(ג)1 לפקודה, הכנסה (לרבות הפרשי הצמדה שאינם פטורים) מפקדונות או תוכניות חיסכון שאינם צמודים למדד תחויב במס בשיעור של 10% (ולא 15%) ובלבד שהתקיימו התנאים המצטברים כפי שפורטו בסעיף 3.1 לעיל. ריבית המשלימה הצמדה לריבית קבועה מראש, תחשב תוכנית שאינה צמודה למדד.

3.3. ההבדל בין סוגי התוכניות והפקדונות (צמודים/לא צמודים) משפיע גם על גובה ההכנסה החייבת ולא רק על שיעור המס. בתוכנית חיסכון או בפקדון הצמודים למדד, שיעור המס הוא אומנם גבוה יותר אולם ההכנסה החייבת הנה נמוכה יותר (תוך הנחה ששיעור עליית המדד הינו חיובי).

3.4. הערות

1. למען הסר ספק, יודגש כי האמור בסעיפים 3.1 ו- 3.2 לעיל, חל אך ורק לגבי יחיד ולא יחול לגבי הכנסה של יחיד שמקורה בפקדון או בתוכנית חיסכון שהפקידה חברה משפחתית, חברת בית וחברה שקופה הואיל ואלו רשומים או חייבים ברישום בספרי חשבונותיה.
2. לא התקיימו התנאים אשר פורטו בסעיפים 3.1 ו- 3.2 לעיל, הרי שיחולו על היחיד שיעורי המס השולי בהתאם להוראות סעיף 125ג(א) לפקודה. יחיד בגיל 60 ומעלה, יהא זכאי לשיעור מס שולי בגובה 10% לפי סעיף 121 ובהתאם להוראות סעיף 125ג(א) וזאת במקום 15% על הכנסתו מתוכניות חיסכון או מפקדונות ובלבד שהכנסתו זו מהווה הכנסה בשלב הגבוה ביותר בסולם הכנסתו החייבת.
3. בתוכניות חסכון או פקדונות המאפשרים ליחיד לבחור בסיום תוכנית החיסכון או תקופת הפיקדון, בין מספר מסלולים שחלקם צמודים למדד וחלקם אינם צמודים למדד לעניין שיעור המס, יחולו שיעורי המס בהתאם למסלול אשר יבחר היחיד, בסוף התקופה. באם בחר במסלול צמוד למדד, שיעור המס יהא 15% על ההכנסה. בכל מקרה אחר, שיעור המס יהא 10% על סך הכנסתו שקיבל מהפיקדון או מתוכנית החיסכון.

¹ יש לציין כי במסגרת סעיף 1 לפקודה תוקנה הגדרת הפרשי הצמדה ככל שהיא מתייחסת לפטורים ממס ולעניין זה הוגדרו הפרשי הצמדה רק כהצמדה למדד המחירים לצרכן או הפרשי שער.

4. במקרים בהם נמשכו כספים מתוכניות חסכון או פקדונות לפני תום תקופת התוכנית או הפקדון ("שבירה"), וכתוצאה מכך לא שולמו הפרשי ההצמדה במלואם – ימוסו ההכנסות (הריבית, הפרשי ההצמדה החלקיים ורווחים אחרים) בשיעור מס של 10%.

5. הכנסות ריבית, הפרשי הצמדה ורווחים אחרים, בידי חבר בני אדם תמוסנה בשיעור המס הקבוע בסעיף 126 לפקודה, בין אם היא הכנסה לפי סעיף 2(4) לפקודה ובין אם לפי סעיף 2(1) לפקודה.

כל האמור לעיל, רלוונטי הן לפקדונות ותוכניות חיסכון שמקורם בהפקדות חד פעמיות והן לפקדונות ותוכניות חיסכון שמקורם במספר הפקדות.

4. הוראות מעבר – תוכניות חסכון ופקדונות שהופקדו לפני המועד הקובע

לצורך יישום הוראות המעבר שנקבעו במסגרת תיקון 132 לפקודה (סעיף 90(יב) לתיקון), יש להבחין בין שני סוגים של תוכניות ופקדונות על פי מועד פתיחתם - תוכניות ופקדונות שנפתחו לפני ה- 8 במאי 2000 וכאלו שנפתחו מהמועד האמור ואילך.

4.1 תוכניות חיסכון ופקדונות שנפתחו לפני ה- 8 במאי 2000

הריבית שנצמחה או שנצברה בתוכנית חסכון או בפקדון כאמור, החל מיום פתיחתו ועד ל"תחנת היציאה הראשונה" שמועדה לאחר היום הקובע, תהא פטורה ממס. על ריבית שנצמחה לאחר מועד תחנת היציאה הראשונה תחולנה הוראות התיקון, דהיינו, חיוב במס בהתאם להוראות חוזר זה ביום המשיכה או במועד סיום תוכנית החסכון/ תקופת הפיקדון.

לעניין זה, "תחנת היציאה הראשונה" – המועד שבו ניתן היה למשוך כספים מתוכנית החסכון או הפקדון (גם אם לא נמשכו בפועל באותו מועד) לאחר יום 1 בינואר 2003, מבלי שהמשיכה תהא כרוכה בהרעת תנאי החיסכון, והכל כפי שהוגדר בתנאי תוכנית החסכון או הפקדון.

"הרעה" בתנאי תוכנית החסכון או הפיקדון תחשב מצב בו משיכת הסכומים בתחנת היציאה הראשונה האפשרית, לפי תנאי תוכנית החסכון או הפקדון, כרוכה בהרעה בזכאות לריבית, הפרשי הצמדה ורווחים אחרים, כפי שנצברו עד לאותו מועד – הרעה לאחור. במצב בו קיימת הרעה כאמור, לא ייחשב מועד זה "תחנת היציאה הראשונה". דוגמא לנושא "הרעה" ראה בסעיף 4.2 להלן.

האמור לעיל, יחול הן לגבי הפקדה חד פעמית במועד פתיחת תוכנית החיסכון והן במקרים של מספר הפקדות באותה תוכנית חיסכון (על בסיס קבוע או משתנה) ללא קשר למועד ההפקדות עצמן אלא על בסיס מועד פתיחת תוכנית החיסכון, ובלבד שההפקדות בתוכנית החיסכון, בוצעו בהתאם לכללים שנקבעו לגבי הגדלת ההפקדות בתוכניות חיסכון.

4.2. תוכניות חיסכון ופקדונות שנפתחו החל מיום - 8 במאי 2000

הריבית שנצברה בתוכנית חסכון או בפקדון כאמור החל מיום 1 בינואר 2003, תחויב במס באופן ובשיעורים כפי שפורט בחוזר זה, גם אם שולמה מראש בתקופה החל מיום 12 ביוני 2002 ועד ליום 31 בדצמבר 2002. פיצול הריבית על פני התקופות לפני היום הקובע והחל מהיום הקובע, יערך על בסיס לינארי לפי מספר הימים בכל אחת מהתקופות. כל צבירת הכנסה בשל הפקדה תחולק לינארית. האמור לעיל חל על הפקדה חד פעמית או מספר הפקדות בתכנית.

דוגמאות:

- א. תוכנית חסכון נפתחה ביום 1.1.2000 לתקופה של 6 שנים. תחנות היציאה נקבעו לתאריכים 31.12.2002, 31.12.2004 ו- 31.12.2005. על פי תנאי התוכנית, הריבית תהא בשיעור של 5% לשנה. בעל תוכנית החיסכון יוכל למשוך את הכספים שנצברו בתחנות היציאה. הואיל והתוכנית נפתחה לפני 8 במאי 2000, הריבית שנצברה בתוכנית מיום פתיחתה ועד ליום 31.12.2004 (מועד התחנה הראשונה לאחר 1.1.2003), תהא פטורה ממס. מאחר ואין הרעה לאחור בתנאי החסכון בתחנת היציאה הראשונה, יתרת הריבית תחויב במס בשיעור 10%/15% על פי תנאי ההצמדה של התכנית.
- ב. פקדון נפתח ביום 1.1.2002 (היינו, לאחר 8 במאי 2000), לתקופה של 24 חודשים. ביום 30.6.2003 קיימת תחנת יציאה. הריבית שנצברה החל מיום 1.1.2002 ועד ליום 31.12.2002, תהא פטורה ממס, והריבית שתיצבר החל מיום 1.1.2003, ועד למועד סיום הפקדון (31.12.2003) תהא חייבת במס בשיעור 10%/15% על פי תנאי ההצמדה של הפיקדון. במקרה זה, לתחנת היציאה אין כל משמעות.
- ג. תוכנית חסכון נפתחה ביום 1.1.2000 לתקופה של 6 שנים. על פי תנאי התוכנית היא נושאת ריבית שנתית בשיעור 2% כל שנה. בנוסף, אם לא יימשכו הכספים שהופקדו בה עד למועד הסיום (31.12.2005), יקבל בעל התוכנית מענק בסך 1,000 ₪ כתוספת לריבית האמורה לעיל. בתוכנית הוגדרו תחנות יציאה כל שנתיים ממועד פתיחת התכנית. העובדה כי משיכת הכספים בתחנות היציאה שהוגדרו תמנע מבעל התוכנית את המענק שהובטח לו בסוף התקופה, אינה גורעת מהיות תחנת היציאה שלאחר 1.1.2003 (דהיינו, התחנה שביום 31.12.03) מלהיחשב כתחנת יציאה ראשונה. הריבית שתיצבר החל ממועד זה תהיה חייבת במס והריבית שנצברה עד מועד זה תהיה פטורה ממס.

ד. תוכנית חסכון נפתחה במועדים זהים למועדים שבדוגמא ג לעיל. הריבית בשנה הראשונה הינה בשיעור 1%, ובכל שנה נוספת של חסכון עולה הריבית לתקופה, מאותו היום ואילך, ב- 1% נוסף (היינו, בשנה השישית שיעור הריבית יהא 6%). גם בדוגמא זו, ייחשב מועד 31.12.2003 כתחנת יציאה, כך שהריבית שתיצבר החל ממועד זה תתחייב במס והריבית שנצברה עד אותו מועד תהא פטורה ממס.

ה. תוכנית חסכון נפתחה במועדים זהים למועדים שבדוגמא ג לעיל. הריבית השנתית הינה בשיעור של 2% והוגדרו תחנות יציאה כל שנתיים. לפי תנאי התוכנית, במשיכת הכספים בתחנת היציאה הראשונה, יופחת שיעור הריבית המצטבר עד לאותו מועד ב- 1%, ובתחנה השניה ב- 0.5%. כך, אם יימשכו הסכומים לאחר שנתיים – הריבית תהא בשיעור 1% שנתי בשל כל תקופת החיסכון, אם יימשכו הסכומים לאחר 4 שנים – הריבית תהא בשיעור של 1.5% שנתי בשל כל תקופת החיסכון, ואם יימשכו הסכומים בתחנת הסיום – הריבית תהא בשיעור של 2% שנתי בשל כל תקופת החיסכון.

בדוגמא האמורה, מועד ה- 31.12.2003 אינו מהווה תחנת יציאה לענין חיוב במס של הריבית שתצטבר החל מאותו מועד ואילך, הואיל וקיימת הרעה בזכאות לריבית שנצברה עד לאותו מועד.

הערה : כל הדוגמאות אשר הובאו לעיל מתיחסות לתוכניות חסכון ופקדונות אשר ההכנסה בגינם פטורה ממס לפני היום הקובע.

5. קיזוז הפסדים מעסק או ממשלח יד

בהתאם להוראות סעיף 28(ג) לפקודה אין חובה על יחיד לקזז הפסד מעסק או ממשלח יד כנגד הכנסות מפקדונות ותוכניות חיסכון ששיעור המס החל עליהם הינו בהתאם להוראות הקבועות בסעיפים 125(ב) ו- 125(ג), במידה והנישום ביקש זאת עם הגשת הדוח השנתי, וזאת בדומה לדין החל על רווח הון אינפלציוני.

6. פטורים וניכויים

6.1. תושב חוץ

צו מס הכנסה (פטור ממס על פקדון תושב חוץ), התשס"ג – 2002, פוטר ממס ריבית על פקדון במטבע חוץ המשתלמת לתושב חוץ, החל מיום 1.1.03 ואילך. יודגש כי הפטור האמור חל על פקדון במטבע חוץ שמקורו בכספים שהובאו מחוץ לישראל. הפטור ינתן אם התקיימו התנאים המצטברים הבאים:

1. הפקדון הינו במטבע חוץ אצל החשב הכללי או בתאגיד בנקאי.
2. תושב החוץ אינו מנהל עסק או משלח יד בישראל ואין לו מפעל קבע בישראל.
3. לתושב החוץ אין שותפים בפקדון שאינם תושבי חוץ.
4. תושב החוץ הצהיר (בטופס 2402) על היותו תושב חוץ עד תחילת שנת המס או 14 יום ממועד פתיחת הפקדון, כמאוחר. הוראה זו תחול החל מיום 1.1.2003. (לגבי פקדון שנפתח לפני 1.1.03, יצהיר תושב החוץ עד ליום 1.1.04).
5. הפקדון לא שימש למתן הלוואה או כבטוחה להלוואה שנתן התאגיד הבנקאי לקרובו של תושב החוץ או לחבר בני אדם שתושב החוץ בעל שליטה בו (כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודה), אם הם תושבי ישראל.

קיימת חשיבות לסעיף 68א שהוסף במסגרת התיקון, ולפיו חבר בני אדם תושב חוץ לא יהא זכאי להטבה במס, הנחה או פטור בשל היותו תושב חוץ אם תושב ישראל הוא בעל שליטה בו או הנהנה, במישרין או בעקיפין, ל – 25% או יותר מההכנסות או מהרווחים של תושב החוץ. בעל שליטה הוגדר כבעל מניות המחזיק במישרין או בעקיפין, לבדו "יחד עם אחר" (כהגדרתו בסעיף 75 לפקודה – כולל גם שיתופי פעולה דרך קבע גם עם מי שאינו קרובו) למעלה מ – 25% באחד או יותר מאמצעי השליטה (כהגדרתם בסעיף 75(א)(2)).

6.2. עולים חדשים

צו מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מריבית על פקדון במטבע חוץ), התשס"ג - 2002 פוטר ממס, במשך 20 שנים מיום עלייתו של העולה, הכנסת ריבית המשתלמת על ידי מוסד בנקאי על פקדון במטבע חוץ, החל מיום 1.1.03 ואילך. הפטור ינתן רק אם התקיימו התנאים המצטברים הבאים:

1. הריבית משולמת ליחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה כמשמעותו בסעיף 14 לפקודה.
2. בפקדון הופקדו רק סכומי כסף שהיו ליחיד מחוץ לישראל לפני שהיה לתושב ישראל.
3. הסכומים הופקדו בפקדון תוך 90 יום מיום העברתם לישראל.
4. הפקדון הינו במטבע חוץ בתאגיד בנקאי לזמן קבוע שלא יפחת משלושה חודשים.

5. היחיד הצהיר תוך 14 יום מיום פתיחתו לראשונה של הפקדון (בטופס 2402), על היותו יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה. (לגבי פקדון שנפתח לפני 1.1.03, יצהיר היחיד על היותו יחיד שהיה לתושב ישראל עד ליום 1.1.04).
6. ההכנסה מריבית אינה הכנסה מעסק או ממשלח יד בידי היחיד, אינה רשומה בפנקסי חשבונותיו ואינה חייבת ברישום כאמור.
7. הפקדון לא שימש למתן הלוואה או כבטוחה להלוואה שנתן התאגיד הבנקאי לקרובו של היחיד או לחבר בני אדם שהיחיד הוא בעל שליטה בו (כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודה), אם הם תושבי ישראל.
8. לא חלפו 20 שנה מיום שהיחיד היה לראשונה לתושב ישראל.

בחלוף 20 שנה, יחולו שיעורי המס הקבועים בפקודה.

6.3 פקדון פיצויים

צו מס הכנסה (פטור ממס על ההכנסה מריבית על פקדון במטבע חוץ של תושבי ישראל) התשכ"ג-1963, מכח סעיף 14ב, פוטר ממס הכנסה מריבית שנצמחה על פקדון של תושבי ישראל במטבע חוץ, שמקורו בפיצויים, בקיצבה או בקצבת נכים, (לנכי רדיפות הנאצים, יתומי מלחמת העולם השנייה וכדומה) והכל כפי שהוגדר באותו הצו ולפי תנאיו.

6.4 פטור לנכים 100% ולעיוורים – סעיף 9(5)(ב) לפקודה

במסגרת התיקון, תוקן סעיף 9(5)(ב). על פי התיקון נכה 100% או עיוור שהכנסתם מיגיעה אישית נמוכה מהתקרה שבסעיף (56,400 ₪) ושיש להם הכנסה מריבית על כספים שהתקבלו בשל פגיעת גוף מכוח פיצויים או ביטוח ושהופקדו בתכנית חיסכון או פיקדון או קופת גמל – תקרת הפטור הכולל לגביהם תהא 120,000 ₪. על הנישום מוטלת חובת הוכחת מקור הכספים וכי אכן מקורם בכספי פיצויים כאמור לעיל. כראיה ניתן לקבל אסמכתאות המעידות על העברת התשלומים ישירות לפקדון או לתוכנית חיסכון או לקופת גמל המצמיחים ריבית. יצוין כי על פי נוסח התיקון הפטור האמור יינתן ללא קשר לסכום הפקדון, סכום תכנית החיסכון או סכום קופת הגמל.

תקרה זו (120,000 ₪) כוללת את ההכנסות כדלקמן:

1. ההכנסות מיגיעה אישית ושלא מיגיעה אישית שעד לתקרה שהיתה קיימת בסעיף לפני התיקון (56,400 ₪) ובהתאם לתנאים הקבועים בסעיף 9(5)(ב).
2. הכנסות מתוכניות חיסכון ופקדונות בשל כספים שהתקבלו בשל פגיעת גוף מכוח פיצויים או ביטוח בסכום משלים עד לסכום התקרה החדשה שנקבעה (63,600 ₪) (56,400 – 120,000).

6.5. ניכויים ופטורים לבעלי הכנסות נמוכות ולאוכלוסיה מבוגרת – סעיפים 125ד – 125ו

במסגרת תיקון הפקודה הוספו הסעיפים האמורים על מנת להקטין את חבות המס של בעלי הכנסות נמוכות או מבוגרים (כפי שיוסבר להלן) מהכנסות ריבית.

יצוין כי הניכויים והפטור שבסעיפים 125ד, 125ה אינם מוציאים זה את זה (פטור וניכויים מצטברים) וכן ע"פ סעיף 125ו הניכויים והפטורים האמורים יינתנו לתא המשפחתי הזכאי להם, פעם אחת בלבד לכל שנת מס.

6.5.1. סעיף 125ד(ב) לפקודה – ניכוי מיוחד מהריבית לבעלי הכנסות נמוכות

על פי סעיף 125ד(ב) לפקודה יחיד שסך ההכנסה (לרבות ההכנסה הפטורה), שלו ושל בן זוגו וכן הכנסות ילדיו עד גיל 18, מכלל מקורות ההכנסה לא עלתה על 48,000 ₪ בשנת מס, יהא זכאי לניכוי מהכנסתו החייבת מריבית שנצמחה על פיקדון בתאגיד בנקאי או על תכנית חיסכון. סכום הניכוי יהא בגובה 5,000 ₪ בשנה, אך לא יעלה על כלל הכנסתו מריבית (משמע - הפסד זה אינו ניתן לקיזוז על פי הפקודה). אם עלתה הכנסתם לרבות הכנסתו הפטורה של היחיד ובן זוגו על 48,000 ₪ בשנת המס, יופחת סכום הניכוי בסכום שבו עלתה הכנסתם על 48,000 ₪ (להלן – "הניכוי המתואם").

כלומר, אם הכנסתם של בני הזוג עלתה על 48,000 ₪ ש"ח סכום הניכוי המתואם יהא כדלקמן:

הניכוי המתואם = $[48,000 - \text{הכנסתם של בני הזוג}] - 5,000$, אך לא יותר מהכנסתם מריבית, קרי, הניכוי יהיה שווה לאפס כאשר הכנסתם של שני בני הזוג לרבות הכנסותיהם הפטורות מכלל מקורות ההכנסה יהיו גבוהות מ- 53,000 ₪.

התקרה המוטבת בסך 48,000 ₪ והניכוי המותר יתואמו לשיעור עליית המדד ע"פ סעיף 120א לפקודה.

דוגמאות

א. לבני זוג הכנסה כוללת בסך 47,000 ₪ בשנת המס 2003. הכנסה זו כוללת הכנסה מריבית בסך 4,000 ₪. בהתאם לסעיף 125ד(ב), מאחר שהכנסתם נמוכה מהתקרה הנקובה בסעיף והכנסתם מריבית נמוכה מהניכוי המירבי (5,000 ₪) – יהיו בני הזוג זכאים לניכוי מהריבית בסך 4,000 ₪ (סך ההכנסה מריבית) לפיכך, הכנסתם תהא 43,000 ₪ בלבד.

ב. לבני זוג הכנסה כוללת בסך 47,000 ₪ בשנת המס 2003. הכנסה זו כוללת הכנסה מריבית בסך 7,000 ש"ח. בהתאם לסעיף 125ד(ב), מאחר שהכנסתם נמוכה מהתקרה הנקובה בסעיף והכנסתם מריבית גבוהה מהניכוי המרבי (5,000 ₪) – יהיו בני הזוג זכאים לניכוי מהריבית בסך 5,000 ₪ והכנסתם תהא 42,000 ₪ מתוכם הכנסה מריבית בסך 2,000 ₪.

ג. לבני זוג הכנסה כוללת בסך 47,000 ₪ ולילדם בן ה-17 הכנסה כוללת בגובה 5,000 ₪ בשנת המס 2003. הכנסות אלו כוללות הכנסה מריבית בסך 4,000 ש"ח. בהתאם לסעיף 125ד(ב), מאחר שהכנסתם גבוהה מהתקרה הנקובה בסעיף יש לחשב את הניכוי המתואם. הניכוי המתואם יהא: $1,000 = [48,000 - 52,000 - 5,000]$. כך, יהיו בני הזוג זכאים לניכוי מהריבית בסך 1,000 ₪ בלבד והכנסתם תהא 51,000 ₪ מתוכם. הכנסה מריבית בסך 3,000 ₪ ($3,000 = 1,000 - 4,000$).

6.5.2. סעיף 125ד(ג) לפקודה - ניכוי למבוגרים בני 65 שנים ויותר

בנוסף לניכוי האמור לעיל קיימת זכאות לניכוי נוסף ע"פ סעיף 125ד(ג). הניכוי הנוסף ניתן באחד משני האופנים הבאים:

א. אם מלאו ליחיד או לבן זוגו (במידה ויש לו בן זוג) 65 שנה בשנת המס וביום 1.1.2003 מלאו לאחד מהם 55 שנה, יהיו זכאים בני הזוג לניכוי בסך 4,000 ₪ מהכנסתם מריבית שנצמחה על פיקדון בתאגיד בנקאי או תכנית חיסכון. גובה הניכוי מוגבל עד לגובה ההכנסה מריבית.

ב. אם מלאו ליחיד ולבן זוגו 65 שנה בשנת המס וביום 1.1.2003 מלאו לשניהם 55 שנה יהיו זכאים בני הזוג לניכוי מוגדל בסך 6,000 ₪ מהכנסתם מריבית שנצמחה על פיקדון בתאגיד בנקאי או תכנית חיסכון. גם במקרה זה, גובה הניכוי מוגבל עד לגובה ההכנסה מריבית. אם נפטר אחד מבני הזוג במהלך שנת המס (לאחר ה- 1/1/03) יהיה זכאי בן הזוג השני באותה שנת מס לניכוי המוגדל (6,000 ₪) והחל משנת המס הבאה, באם אין לו בן זוג אחר, ינתן ניכוי עבור יחיד בלבד (4,000 ₪).

מובהר כי אם ביום 1.1.2003 לא היה אחד מבני הזוג בן 55 שנים לפחות, לא תהא זכאות לניכוי זה.

דוגמאות

1. בשנת 2003 מלאו ליחיד 65 שנים. ב-1.1.2003 היה גילו של בן זוגו, 59 שנים. סך הכנסתם מריבית בשנת המס 2003 היתה 10,000 ₪. מאחר שרק לאחד מבני הזוג מלאו בשנת המס 65 שנים יהיו בני הזוג זכאים לניכוי מהריבית בסך 4,000 ₪ והכנסתם החייבת מריבית תהיה 6,000 ₪.

2. לשני בני זוג מלאו בשנת המס 2003 65 שנים, וסך הכנסתם מריבית באותה שנה היא 5,000 ש"ח. הואיל ולשניהם מלאו 65 שנה בשנת המס ונכון למועד הקובע היו שניהם בגיל 55 שנה לפחות יהיו זכאים לניכוי בסך 6,000 ₪. הואיל והכנסתם מריבית נמוכה מסכום זה, יהיה הניכוי בפועל בסך 5,000 ₪ ולא תהא להם הכנסתה החייבת מריבית.

3. באמצע שנת המס 2003 ימלאו לשני בני הזוג 55 שנים. בשנת 2013, בה ימלאו לבני הזוג 65 שנים, לא יהיו זכאים בני הזוג להנות מהניכוי הקבוע בסעיף זה מהסיבה שלא מלאו למי מהם 55 שנים ביום 1/1/03.

6.5.3 סעיף 125 לפקודה – פטור על הכנסות מריבית למבוגרים

סעיף 125 מעניק פטור נוסף למבוגרים (כפי שיוסבר להלן) מהכנסות ריבית. הפטור לפי סעיף זה, בניגוד לניכוי הניתן לפי סעיף 125(ג) לפקודה, מותנה גם בגובה הכנסתם של בני הזוג כפי שיפורט בהמשך.
פטור זה חל בנוסף לניכויים הניתנים לפי סעיף 125 לפקודה.

קביעת הזכאות לפטור

לקבלת הפטור האמור צריכים להתקיים התנאים המצטברים הבאים:

1. מלאו ליחיד או לבן זוגו בשנת המס: לגבי גבר – 65 שנים או יותר, ולגבי אישה – 60 שנים או יותר.
2. ביום 1.1.2003 מלאו ליחיד, ואם יש לו בן זוג – מלאו לו אך לבן זוגו, 55 שנים או יותר.

הפטור

בהתקיים התנאים האמורים לעיל יהיה היחיד זכאי לפטור על 35% מהריבית המזכה (כפי שתחושב להלן), המשתלמת על פקדון בנקאי או על תוכנית חסכון. פטור ינתן לפי תא משפחתי ולא לכל אחד מבני הזוג בנפרד לרבות בחישוב מאוחד.

חישוב הריבית המזכה

כריבית מזכה, בגינה ניתן פטור בשיעור 35%, נחשבת הכנסתם של בני הזוג מריבית בשל פקדון או תוכנית חיסכון ואולם, הריבית המזכה לא תעלה על ההפרש שבין תקרת הקצבה המזכה השנתית שבסעיף 9א לפקודה לבין הסכום הגבוה מבין ההכנסות החייבות של כל אחד מבני הזוג (להלן – "סכום ההפרש"). כך, אם לשני בני הזוג יש הכנסה חייבת תילקח בחשבון ההכנסה החייבת הגבוהה מביניהן.

ההכנסה החייבת של בני הזוג לצורך חישוב סכום ההפרש הוגדרה בסעיף 125ה(א) כדלקמן:

ו-9 לפקודה למעט :
ההכנסה החייבת של היחיד מכלל מקורות ההכנסה לרבות הכנסה פטורה לפי סעיפים 9א

א. הכנסה מריבית בגין פקדונות בתאגיד בנקאי ותוכניות חיסכון.

ב. הכנסה פטורה מהשכרת דירת מגורים.

ג. רווח הון, למעט רווחי הון שחלק 3 לפקודה חל עליהם (כלומר – ימועטו מהגדרת הכנסה חייבת רווחי הון שאינם מניירות ערך הנסחרים בבורסה).

לעניין סעיף זה "ההכנסה החייבת" – כהגדרתה בסעיף 1 לפקודה, לאחר ניכויים קיזוזים ופטורים לפני הפטור על פי סעיף 125ה ואחרי הניכויים לפי סעיף 125ד.

דוגמאות לחישוב הפטור**דוגמא 1**

ליחיד הכנסה חייבת בסך של 60,000 ₪ ולבן זוגו הכנסה חייבת בסך של 65,000 ₪. ההכנסה החייבת של היחיד כוללת הכנסה מריבית בגין תוכניות חיסכון ופקדונות בסכום של 5,000 ₪. הפטור מחושב בשיעור 35% מהריבית המזכה.

הריבית המזכה תיחשב כנמוך מבין סכום הריבית (5,000 ₪) לבין סכום ההפרש.

סכום ההפרש יהיה ההפרש בין התקרה השנתית של קצבה מזכה הקבועה בסעיף 9א לבין ההכנסה החייבת הגבוהה של אחד מבני הזוג (65,000 ₪).

$$6,480 = 12 - 65,000$$

(יש לשים לב שמאחר והתקרה בסעיף 9א לפקודה הינה במונחים חודשיים, יש להכפילה ב-12 על מנת להמירה למונחים שנתיים).

כך, הריבית המזכה הינה 5,000 ₪ ($5,000 < 12,760$) והפטור הינו $5,000 * 35\% = 1,750$ ₪.

דוגמא 2

לשני בני זוג, שמלאו להם 66 שנים בשנת המס 2003, נצמחה בשנה האמורה הכנסה מריבית בסך של 10,000 ש"ח. הכנסתם החייבת (כהגדרתה בסעיף) של כל אחד מבני הזוג היתה 12,000 ₪ ו- 44,000 ₪ (לא כולל הכנסה מריבית).

סכום הקצבה המזכה הקבועה בסעיף 9א בשנת 2003 – 6,480 ש"ח.

חישוב הפטור לעניין סעיף 125ה:

הריבית המזכה הינה הנמוך מבין 10,000 ₪ לסכום ההפרש. סכום ההפרש הינו:

$$33,760 = 44,000 - 10,000 * 12\%$$

הואיל והכנסות הריבית נמוכות מסכום ההפרש הריבית המזכה תהא 10,000 ₪ והפטור

$$3,500 ₪ = 10,000 * 35\%$$

התוצאה הינה שמהכנסת הריבית בסך 10,000 ₪ יש לנכות את הניכוי למבוגרים, כאמור בסעיף 6.4.2 לחוזר זה, בסך 6,000 ₪. מתוך יתרת ההכנסה בסך 4,000 ₪, יהיו פטורים כאמור לעיל 3,500 ₪.

בני הזוג אינם זכאים לניכוי לפי סעיף 125ד(ב) מאחר והכנסתם גבוהה.

אם בדוגמא האמורה, היו הכנסות הריבית של בני הזוג בגובה 100,000 ש"ח, סכום הריבית המזכה יהיה ההפרש המחושב לעיל (33,760 ₪) - הנמוך מבין 33,760 ₪ ל- 100,000 ₪.

$$11,816 ₪ = 33,760 * 35\%$$

דוגמא 3

ליחיד אשר מלאו לו 66 שנים בשנת 2003, ההכנסות הבאות באותה שנה:

100,000 ₪	ריבית בגין תוכנית חיסכון
500,000 ₪	רווח הון ממכירת מכונה
20,000 ₪	רווח הון ממכירת ניירות ערך נסחרים בבורסה (חלק ה-3)
<u>20,000 ₪</u>	הכנסה מקצבה (פטורה וחייבת)
640,000 ₪	סה"כ הכנסה חייבת

לצורך חישוב סכום ההפרש ההכנסה החייבת הינה רק 40,000 ₪.

חישוב הפטור -

$$37,760 = 40,000 - 12 * 6,480$$

סכום ההפרש: 37,760 ₪ (הנמוך מבין סכום ההפרש לעיל לבין ההכנסה מריבית).

$$13,216 ₪ = 37,760 * 35\%$$

סכום הפטור:

הערות נוספות

1. אין צורך שלבני הזוג תהא הכנסה מקצבה כדי להנות מהוראות הפטור.
 2. אם הכנסתם החייבת של בני הזוג מחושבת בחישוב מאוחד, יראו את סך כל הכנסתם החייבת לרבות ההכנסות הפטורות לפי 9א ו9ב לפקודה (בניכוי פריטי ההכנסה שפורטו לעיל) כהכנסה חייבת לצורך חישוב סכום ההפרש.
 לדוגמא:

לבני זוג שמלאו להם 70 שנים בשנת 2003 היתה הכנסה חייבת המחושבת בחישוב מאוחד בסך 79,000 ₪, הכוללת בתוכה 9,000 ₪ הכנסות ריבית מפקדונות בבנק.
 לצורך חישוב הריבית המזכה מחושב סכום ההפרש: $70,000 - 6,480 * 12 = 7,760$ והריבית המזכה הנה הנמוך מבין סכום ההפרש כפי שחושב לעיל וההכנסות מריבית (9,000 ₪).

כך, הפטור לו זכאים בני הזוג הינו $2,716$ ש"ח $= 7,760 * 35\%$.
 בנוסף, בני הזוג יהיו זכאים לניכוי למבוגרים לפי סעיף 6.4.2 לחזור זה, בסך 6,000 ₪.

דוגמא מרכזת

בשנת מס 2003 מלאו ליחיד 65 שנים, ולבת זוגו מלאו 64 שנים.
 הכנסותיהם בשנת המס היו כדלקמן:

הכנסות בת זוגו	הכנסות היחיד	
20,000	40,000	קצבה ממעביד לשעבר
	18,000	קצבת זקנה פטור לפי סעיף 9(ג6) לפקודה.
	15,000	הכנסות מריבית מפקדון שצמוד במלואו למלוא ש.ע.מ.
	1,500,000	רווח הון ממכירת חלק בשותפות
20,000	1,613,000	סה"כ הכנסות

נמצא את ההכנסה החייבת מריבית של בני הזוג.

תחילה נחשב הפטור לפי סעיף 125ה
 ההכנסה החייבת כהגדרתה בסעיף 125ה(א)
 הכנסה מקצבה 40,000 (הכנסתו של בן הזוג – הגבוהה מבניהן)

$$\text{סכום הקצבה המזכה} = 6,480 * 12 = 77,760$$

$$\text{"ההפרש"} = 77,760 - 40,000 = 37,760$$

$$37,760 > 15,000$$

ההכנסות מריבית אשר יהיו פטורות לפי סעיף 125 ה :

$$15,000 * 35\% = 5,250$$

הניכוי הנוסף שיותר לפי סעיף 125(ג) לפקודה

מאחר ורק אחד מבני הזוג מעל גיל 65, ללא תלות בהכנסות, ינתן הניכוי בשל יתרת הריבית שאיננה פטורה :

$$15,000 * 65\% = 9,750$$

לפיכך ינתן פטור בסך 4,000 ₪.

לסיכום ההכנסה החייבת מריבית תהא בסך 5,750 ₪ .

הערה לדוגמא

בחישוב מאוחד לצורך חישוב "ההפרש" במקום הכנסה חייבת של אחד מבני הזוג (הגבוהה), ניקח את סכום הכנסתם החייבת כהגדרתה בסעיף 125(א) של שני בני הזוג ובסכום הקצבה לא יהא שינוי – ישאר 77,760 ₪.

6.6 זיכויים וניכויים אישיים

זיכויים וניכויים אישיים ינתנו כנגד הכנסות הריבית, כאמור בסעיף 125ג, למעט זיכויים וניכויים לפי סעיף 11, 11א ו-11ב לפקודה.

6.7. הערות כלליות

- 6.7.1 הפטורים והניכויים שהוזכרו לעיל הנם מצטברים ואינם חלופיים, ובלבד שסך סכום הפטורים והניכויים כאמור לא יעלה על סך הכנסתו החייבת של התא המשפחתי מריבית, כהגדרתה בסעיף 125ד לפקודה.
- 6.7.2 הפטורים והניכויים כאמור הנם שנתיים ואינם ניתנים להעברה לשנים הבאות אם לא נוצלו כולם או חלקם בשנת המס.
- 6.7.3 כאמור, ע"פ סעיף 125ו לפקודה הניכויים והפטור ינתנו לאחד מבני הזוג בלבד. מאחר והכנסות מריבית אינן מזכות בדרך כלל בחישוב נפרד ע"פ סעיף 66 לפקודה הרי הן תיוחסנה לבן הזוג בעל ההכנסה מיגיעה אישית הגבוהה ביותר ולגביו יחושבו הניכויים והפטור.
- 6.7.4 בסעיף 125ה מועט שבח כהגדרתו בחוק מיסוי מקרקעין מ"ההכנסה החייבת" לשם הבהרה בלבד שהרי הכנסה משבח לא מהווה הכנסה חייבת לענין פקודת מס הכנסה.
- 6.7.5 סעיף 65 לפקודה קובע, בין היתר, כי הכנסות ריבית ודמי ניכיון מתוכנית חסכון או מפיקדון או מאג"ח בידי ילדים שטרם מלאו להם 18 שנים בשנת המס, יראו אותם כהכנסות בן הזוג הרשום.
- 6.7.6 חברה שקופה / חברה משפחתית :
- יחיד, החבר בחברה שקופה או משפחתית שלה הכנסות מריבית, כהגדרתה בסעיף 125 ד(א) לפקודה (ריבית המשתלמת על פקדון בתאגיד בנקאי או על תוכנית חסכון), זכאי ניכויים ולפטורים שפורטו לעיל, בגין חלקו בהכנסות הריבית בחברה, אם עומד בתנאי המפורטים בסעיפים שצוינו לעיל.
- 6.7.7 חשבון משותף :
- שולמה הכנסה בשל פקדון או תוכנית חסכון שהנם בבעלות משותפת בידי מספר יחידים, יראו את ההכנסות כמשתלמות באופן שווה לכל אחד מהשותפים, כל עוד לא הוכח לפקיד השומה אחרת, על ידי המצאת מסמכים תומכים. לפיכך, בחשבון אשר בבעלות משותפת של יחיד הזכאי לפטור או לניכוי ויחיד אחר, ינתן הניכוי או הפטור בשל חלקו של היחיד הזכאי להם.
- 6.7.8 בבדיקת הזכאות להטבות, על פי סעיפים 125ד ו 125ה, יש לבחון האם בעל החשבון הוא אכן בעל הכספים המופקדים בחשבון בשלהם ניתנות ההטבות. בין היתר יש לבדוק חשבונות שבהן ניתן יפוי כח לקרוב.

7. גביה ותפעול הפטור/ניכוי

בהתאם לתקנות מכח סעיף 164 לפקודה, ניכוי המס במקור מהריבית על תוכניות חסכון או פקדונות בתאגיד בנקאי, יערך על ידי התאגיד הבנקאי ויהיה בשעורים המחויבים לפי סעיף 125ג לפקודה לגבי יחיד, ובשיעור של 35% לגבי חבר בני אדם.

הניכוי בהתאם להוראות סעיף 125ד(ג) ינתן למבוגרים כהחזר אוטומטי ישירות לחשבון הבנק, על ידי נציבות מס הכנסה, עד למיצוי תקרת הניכוי בשל כל הכנסותיו מתוכניות החסכון והפקדונות. מבוגר, אשר אינו מעונין בהסדר זה, רשאי לפנות לפקיד השומה לפני תחילת שנת המס ולבקש שלא להיכלל בו. במקרה זה, ינוכה מלוא המס המתחייב על פי הוראות הפקודה על ידי התאגיד הבנקאי ועל מנת לקבל את הניכוי יוכל המבוגר להגיש דו"ח בסוף השנה לפקיד השומה.

בברכה,

נציבות מס הכנסה ומיסוי מקרקעין